

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Geliş tarihi: 10.06.2024

Kabul tarihi: 25.06.2024

Yayın Tarihi: 30.06.2024

Doi: 10.5281/zenodo.12588664

Atf: Fofana, A. (2024). Türkiye ve Mali Cumhuriyeti'nde Kaynaştırma Eğitim Uygulamasında Yaşanan Güçlüklerin Karşılaştırılması. *Disiplinlerarası Dil ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 1-8.

Cilt/Sayı: 2(1)

Yayın dönemi: Yaz

Sayfa: 1-8

Türkiye ve Mali Cumhuriyeti'nde Kaynaştırma Eğitim Uygulamasında Yaşanan Güçlüklerin Karşılaştırılması

Aminata FOFANA

Çocuk Gelişim ve Eğitim Uzmanı, İstanbul Okan Üniversitesi, aminalagare01@gmail.com, ORCID:0009-0004-2424-6512

ÖZET

Türkiye Cumhuriyeti'nin, dünya tarafından gelişmekte olan ülkeler arasında yer aldığı kabul edildiği gibi, eğitimsel olarak da önemli ilerleme kaydettiği ve gelişmiş bir eğitim sistemine sahip olduğu söylemek mümkündür (Güven, 2010). Mali Cumhuriyeti ise Fransa'dan 1960'lı yıllardan bağımsızlığını kazanan diğer birçok ülkeye göre her geçen gün eğitimsel olarak daha da iyi bir eğitim sistemini edinmeye çalışmıştır. Özel gereksinimli çocuklar ve normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte genel eğitim okullarında ve sınıflarında eğitim almaları, 1960'lı yıllardan başlayarak çoğu ülkelerde yapılan yasal düzenlemeler sonucunda benimsendiği görülmüştür. Bu araştırma hem Türkiye hem de Mali Cumhuriyeti'nde kaynaştırma eğitim uygulamasında öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, özel gereksinimli çocukların ve ailelerinin karşılaştıkları ve yaşadıkları güçlüklerin saptanmasına ve ortaya çıkarılmasına fırsat vereceği söylemek mümkündür. Bu çalışmada, Türkiye ve Mali Cumhuriyeti'nde kaynaştırma eğitim uygulamasında yaşanan güçlüklerin karşılaştırılmayı, değerlendirilmeyi ve yorumlanmayı amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda hem Türkiye hem de Mali Cumhuriyeti'nin kaynaştırma eğitim uygulamasında yaşanan güçlükleri ile ilgili yazılan dokümanlar incelenmiştir. Betimsel-analitik araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmanın bulgularında, Türkiye Cumhuriyeti'nde kaynaştırma eğitim uygulamasında daha çok öğretmen ve okul yöneticilerinin güçlük çektikleri, Mali Cumhuriyeti'nde ise daha çok kaynaştırma öğrencisi ve ailesinin güçlük çektiği görülmüştür. Araştırma sonuçlarının, her iki ülkenin kaynaştırma eğitim sistemlerinin geliştirilmesine katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Kaynaştırma, Kaynaştırma eğitim sistemi, Kaynaştırma öğrencisi, Türkiye, Mali

Comparison of the Difficulties Experienced in Inclusive Education Implementation in the Republic of Mali and Türkiye

ABSTRACT

The Republic of Turkey is recognized globally as a developing country that has made significant educational progress and possesses a well-developed education system (Güven, 2010). Similarly, the Republic of Mali, which gained independence from France in the 1960s, has been striving to improve its educational system continually. It is evident that since the 1960s, legal regulations in many countries have promoted the inclusion of children with special needs alongside their typically developing peers in general education schools and classrooms. This research aims to identify and reveal the challenges faced by teachers, school administrators, children with special needs, and their families in the implementation of inclusive education in both Turkey and Mali. The study seeks to compare, evaluate, and interpret the difficulties encountered in the practice of inclusive education in these two countries. To achieve this aim, documents related to the challenges experienced in the implementation of inclusive education in Turkey and Mali have been examined. The research employs a descriptive-analytical method, and the findings indicate that in Turkey, teachers and school administrators face more difficulties in inclusive education, whereas in Mali, students with special needs and their families

experience more challenges. It is hoped that the results of this research will contribute to the improvement of inclusive education systems in both countries.

Keywords: Inclusion, Inclusive Education System, Inclusive Student, Turkey, Mali

GİRİŞ

İkinci Dünya Savaşından sonra özel gereksinimli bireylerin sayısı artmıştır. Sadece savaş döneminde değil, savaştan sonraki dönemlerde de özel gereksinimli bireylerin dünyaya getirdiği evlatlarının da özel gereksinimli doğmaları sebebiyle evrensel olarak bu bireylerin hakları ile ilgili tekrar düşünölmeye, yeni önlemler ve kararlar alınmaya başlanmıştır.

Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye ve Mali Cumhuriyeti'nde de toplumun yeniden bilinçlendirilmesi ve bir eğitim felsefesi oluşturulması noktasına büyük önem verilmiştir. Normal gelişim gösteren çocukların eğitim haklarının yerine getirilmenin yanında, özel gereksinimli ve desteğe muhtaç olan çocukların da eğitim haklarına yönelik devlet adamları tarafından yeni kararlar alınmış ve kanunlar çıkarılmıştır (Bülbül, 2006).

Özel gereksinimli çocukların sayısı arttıkça, onlar için en uygun ve verimli bir eğitim sistemi oluşturma gereğine devlet adamları tarafından farkına varılmasıyla özel gereksinimli çocukların eğitimsiz, ya da onları eğitilmesi için evde kalıp anne babaları tarafından özel bir eğitmeninden destek almak yerine, özel gereksinimli çocukların normal sınıf ortamında eğitilebilmesinin, dolayısıyla normal sınıf ortamında ve normal gelişimi gösteren akranlarla birlikte eğitilmesinin mümkün olduğu görölmüştür (Sart vd., 2004; Diken ve Batu, 2013). Özel gereksinimli bir çocuğun ya da çocukların normal bir sınıf ortamında eğitilmesi sistemine Mali Cumhuriyeti'nde "**Integration**" adı verilmiş (Koulibaly, 2005) ve Türkiye Cumhuriyeti'nde ise "**Kaynaştırma**" adı altında alınmıştır (Yazıcıoğlu, 2018).

Hem Türkiye hem de Mali Cumhuriyeti'nde kaynaştırma eğitim uygulamasında yaşanan güçlüklerin olduğu, bir ülkede bu eğitim uygularken daha çok öğretmen ve okul yöneticilerinin güçlük çekerken diğer ülkede daha çok özel gereksinimli öğrencisi ve ailesinin güçlük çektiği söylemek mümkündür.

Türkiye Cumhuriyeti'nde Kaynaştırma Eğitim Uygulamasında Yaşanan Güçlükler

Türkiye Cumhuriyeti'ndeki kaynaştırma eğitim uygulamasında yaşanan güçlükler baktığımızda, daha çok öğretmen ve okul yöneticilerinin güçlük çektikleri görölmüştür. Bu yaşanan güçlüklerin çoğu öğretmen ve okul yöneticilerinin kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarından ve kaynaştırma eğitim uygulaması hakkında bilgi sahibi olmamasından kaynaklandığı söylemek mümkündür.

Kaynaştırma eğitimde öğretmenlerin tutumlarıyla ilgili yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre; özel gereksinimli öğrencilerle çalışma deneyimi olan veya kaynaştırmayla ilgili eğitim alan öğretmenlerin, diğer öğretmenlere oranla kaynaştırma uygulamalarına karşı daha olumlu tutum sergiledikleri ortaya çıkmıştır (İra ve Ayan, 2016).

Yapılan başka bir araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının; mezun olunan bölüm, kaynaştırma eğitimi alıp almama ve rehberlik servisinden alınan destekten etkilendiği görölmüştür. Buna göre öğretmenlerden kaynaştırma eğitimi alanların eğitim almayanlara göre ve rehberlik servisinden yardım alanların almayanlara göre kaynaştırma uygulamalarına daha olumlu bir tutum geliştirdikleri görölmüştür (İra ve Ayan, 2016).

2007 yılında okul yöneticileriyle kaynaştırma hakkında yapılan bir araştırmaların sonuçlarına baktığımızda, öğretmen ve okul yöneticilerinin kaynaştırma eğitimini destekledikleri ortaya çıkmıştır (Bilen, 2007). Okul yöneticilerinin özel gereksinimli öğrencilere karşı olan tutum ve davranışları, bu öğrencilere sağlanan eğitim hizmetlerinin kalitesini ve okul personelinin bu öğrencilere karşı tutumlarını etkilemekte olduğu söylemek mümkündür. Bu nedenle okul yönetiminin doğru tutumu, kaynaştırma uygulamalarının kalitesi ve özel gereksinimli öğrencilerin okul içindeki sosyal kabulü açısından önemli olduğu söylemek mümkündür.

Öğretmenlerin öğretim etkinlikleri sırasında yaşadıkları sorunların başında ise öğrenciyle bire bir ilgilenme, öğrencinin dikkati derse çekme, öğrenci sınıf düzeyinin altında kaldığı için zaman ayırmada zorluk çekme, problem davranışları kontrol etmede yetersizliği gibi problemleri geldiği söylemek mümkündür. Bu yetersizliklerin ya da güçlüklerin sebebi de kaynaştırma eğitiminde görev alan personellerin kaynaştırma öğrencinin ailesiyle iş birliği yapmamasından kaynaklandığı söylemek mümkündür.

İra ve Ayan'a göre (2016) kaynaştırma eğitiminde öğretmenler ve okul yöneticileri kaynaştırma öğrencisinin aileleriyle iş birliği yapamama nedenlerin yüzdesine baktığımızda;

- Zamanın olmaması: 8.57 %
- Ailelerin zamanının olmaması: 40 %
- Ailelerin isteksiz olması: 45.71 %

Kaynaştırma eğitiminde öğretmenler dışında okul yöneticilerin önemli rol oynadığı, bu eğitimde yaşayan güçlükler baktığımızda da öğretmenlerden sonraki sırada yer aldıkları kanıtlanmıştır. Buradan anlatmak istediği şey okul yöneticilerin kaynaştırma eğitim kapsamında büyük önem taşıdıklarına rağmen bu eğitim hakkında yeterli bilgi birikimine sahip olamadıkları ve yeterince destek alamadıkları için güçlük yaşadıkları ve bunun sonucunda okul yöneticilerinin de kurum olarak kaynaştırma eğitimi uygulamasının yeterli olmadığını farkında olduklarını söylemek mümkündür (İra & Ayan 2016).

Mali Cumhuriyeti'nde Kaynaştırma Eğitim Uygulamasında Yaşanan Güçlükler

Mali Cumhuriyeti'nin kaynaştırma eğitim uygulamasında yaşanan güçlükler baktığımızda, daha çok özel gereksinimli öğrencisi ve ailesinin güçlük çektiği görülmüştür. Dolayısıyla, devlet tarafından özel gereksinimli çocukların ebeveynlerine verilen sorumlulukları yerine getirmede, ebeveynlerin zorluk yaşadıkları ve özel gereksinimli öğrencisinin de okulda verilen eğitimden faydalanamadığı gözlemlenmiştir. Mali Cumhuriyeti'ndeki kaynaştırma eğitim uygulamasında yaşanan bazı güçlükleri aşağıda sıralanmıştır:

Uygunsuz eğitim sistemi

Devlet tarafından belirlenen eğitim sisteminin kaynaklara öğretmenlerin ulaşamadığı ve uygun olmayan eğitim programları benimsediğinden öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkında bilgi sahibi olmadıkları söylemek mümkündür. Sınıfta kaynaştırma eğitim uygulanabilmesi için öğretim materyalleri eksik olduğundan öğretim uygulamaları da kalitesiz veya yetersiz kaldığı görülmüştür.

Kaynaştırma eğitim hakkında yeteneği olmayan öğretmenlerin olması, özel gereksinimli çocukların eğitime dâhil edilmesi ya da okula alınmasında yanlış sürecin izlenmesi, destek ve değerlendirme sistemlerinin olmaması, özel gereksinimli çocukların okula alınması için aileleri tarafından ciddi bir takip ve destek eksikliği olması, özel gereksinimli çocukların kendi eğitim ihtiyaçlarının karşılanması ve eğitimsel olarak istekleri hakkında hiçbir söze ya da seçme hakkına sahibi olmaması da söylemek mümkündür.

Kalitesiz eğitim sistemi:

Özel gereksinimli çocukların eğitim sisteminin kalitesinin düşük olduğu için eğitimsel olarak bu bireylerin üzerinde bir iz bırakmadığı dolayısıyla etkisi olmadığı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bile bilinmektedir. Bu sorundan yola çıkarsak mutlaka bahsedilmesi gereken başka bir sorun da karşımıza çıkmaktadır. Özel gereksinimli çocukların resmi ya da resmi olmayan anaokulu, ilkökul ve ortaokullarda eğitim görmemesi ya da düşük kalitede eğitim almasının yanında, bu çocukların okula alınırken düşük kayıt oranıyla kabul edilmesi de temel sorunlardan biri olduğu söylemek mümkündür.

Kaynaştırma eğitim uygulaması yapılan okullar tarafından alınan birkaç özel gereksinimli çocuğun da okulu terk etmesi veya okuduğu sınıfa sürekli tekrarlaması da söz konusu olduğu söylenebilir. Nedeni söylemek gerekirse, aynı okulda yeterli sayıda özel gereksinimli bireyin bulunmasının, psikolojik açıdan bu çocukların gelişimini iyi yönde etkilediğini bilinmektedir. Bir okulda yeterli sayıda özel gereksinimli çocuğun bulunduğu sürece birbirini sevmesi, etkileşim ve iletişime girmesi, sosyalleşmesi, kabullenmesi ve yardımlaşması gibi ahlak içeren davranışlar sergiledikleri görülmüştür. Bu özel gereksinimli çocukların birbirini sevip yardımlaştığı sürece, okuldaki diğer öğrenciler de bu çocukları sevip kabullendiği söylenebilir.

Ulaşılamaz eğitim ortamı

Ulaşılamaz okul binaları ve altyapıları, erişilebilir ve uygun sağlık tesislerinin eksikliği, kentsel bölgelerde özel gereksinimli çocukları desteklemek için gerekli özel ekipman eksikliği, hedef kitleye ulaşım eksikliği, sınıflarda ışıklandırma eksikliği, engellilik ve eğitim ile ilgili temel konularda bilgi analizi eksikliği, iyi uygulama şeklinin paylaşılması için gerekli mekanizmaların eksikliği ve benzeri şeylerin kaynaştırma eğitim sistemi uygulaması yapılan okullarla ilgili bilinen güçlüklerin başında yer aldığı söylenebilir (Corps, Ceralli & Boisseau 2012).

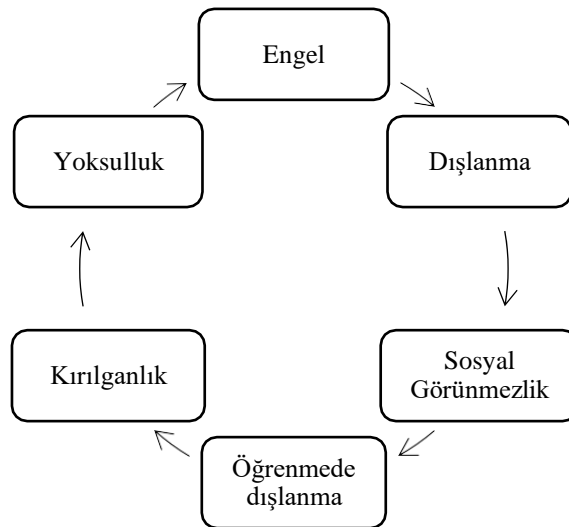
Ciddi veri eksikliği

Hangi konuda olursa olsun, Malili bilim adamları tarafından yazılan kitaplar, tezler ve makalelerin sayısı az olduğu söylenebilir. Kaynaştırma eğitim sistemi, Mali Cumhuriyeti'nde eğitimsel açıdan güncel bir konu olduğu için bu eğitim sistemi ile ilgili yazılan veri ve dokümanların sayısı çok az olduğu kadar, bu dokümanlarda geçen istatistiksel bilgiler de toplum tarafından güvenilemediği söylenebilir.

Mali Cumhuriyeti'ndeki bilim adamlarının güncel istatistiksel veri toplama sistemi ile ilgili bilgi sahibi olmadıkları (kız ve erkek özel gereksinimli çocukların sayısı, okula gidip gitmeyen özel gereksinimli çocukların sayısı, sınıfta bulunan özel gereksinimli çocukların sayısı, yıl boyunca verilen kaynaştırma eğitim hizmetleri) söylenebilir (Corps, Ceralli & Boisseau 2012).

Engellilik ve yoksulluk:

Kaynaştırma eğitimin dışlanması (kalitesinin düşük olması), engellilik ve yoksulluğun kısır döngüsünü vurgulamaktadır (Charrière, 2014). Aşırı yoksulluk içinde yaşayan çocukların günlük hayatta temel hizmetlere bile erişmeleri çok zor ve genellikle tehlikeli yaşam koşulları ile karşı karşıya oldukları bilinmektedir. Sonuçta, özel gereksinimli çocukların yoksulluklarının, engelliliklerinin ve güvensizliklerinin nasıl daha da kötüleştiği aşağıdaki şemada gösterilmektedir:

Bu döngüsel tepkilere baktığımızda özel gereksinimli bireylerin eğitilememesinin ya da eğitimde yaşanan güçlüklerin sebeplerinin başında yoksulluk gelmektedir. Evrensel olarak Dünya Engellilerin Topluluğu tarafından da yapılan bir araştırmada, yoksulluk ve fakirlik yüzünden özel gereksinimli insanların sadece% 5'inin eğitimi olduğu açıklanmıştır (Charrière, 2014).

Yaşam Tarzı

Mali Cumhuriyeti'nde, bazı etnik grupların yaşam biçimleri nedeniyle çocukları ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Mali Cumhuriyeti'ndeki göç insanların yaşam tarzlarına uygun bir eğitim sistemi olmadığı, dolayısıyla bu göç çocukların eğitilmesi için devlet tarafından onların yaşam tarzına uyarlanmış ayrı bir eğitim sistemi oluşturulması gerektiği söylemek mümkündür. Mali Cumhuriyeti'ndeki bazı etnik gruplardan ya da topluluklardan (Fulani, Bozo & Tamasheq) gelen insanlar, ekonomik geçimlerini sağlamak için seyahat faaliyetlerinde bulunan bir yaşam tarzına sahip oldukları da söylemek mümkündür.

Savaş ve terör

Malili nüfusun% 27'si çatışma bölgelerinde yaşadığı için onların çocukları da risk altında oldukları, örneğin Şubat 2018'de çatışma bölgelerinden (Mopti, Gao, Menaka ve Timbuktu) 49.771 kişi yer değiştirip Mali Cumhuriyeti'ndeki çatışma olmayan başka yerlere gitmişlerdir.

Mali Cumhuriyeti'nin kuzeyinde iç savaş olduğu için, özellikle yukarıda bahsettiğimiz 4 şehirdeki okulların çoğu zaman kapanmış durumunda (çocukları korumak için), buralarda okuyan çocuklar başka bir şehre gittiklerinde de onların okula alınması oldukça zor olduğu söylemek mümkündür. Her bir okul için yılda belli bir sayıda öğrencinin okula alınması gerekliliği varken bu çocukların taşındıkları şehirlerdeki okulların yükü arttığı söylemek mümkündür.

2012 yılında Mali Cumhuriyeti'ndeki bazı bölgelerinde çatışma başladığında, Uluslararası Göç Örgütü tarafından yapılan bir araştırmaya göre çatışma olmayan şehirlerde 931 refakatçisiz (ailesiyle olmayan) küçük çocuk tespit edilmiş, bunun haricinde çoğu çocuğun da biyolojik ebeveynleriyle değil, yakın akrabaları ile güvenli bölgelerde yaşadığı tespit edilmiştir.

Utangaçlık

Kaynaştırma eğitimi dışında bile ebeveynler genellikle kendi özel gereksinimli çocuklarına karşı olumsuz tutumlar benimsediği, dolayısıyla dünyaya getirdikleri özel gereksinimli çocuğu sürekli gizli tutmaya çalışmaktadır. Bunun nedeni ise özel gereksinimli bir kişi, ailesine ayrılmış kötü bir kader olarak algılandıkları için bu kişilerin başkalarına göstermekten utanmaktadır. Aynı şekilde bu özel gereksinimli çocukların kendi başına bir şeyler yapamayan ve sonsuza dek diğerlerinin yardımına ihtiyaç duyan bir canlı olarak düşünülmemektedir.

Kaynaştırma eğitimi alan özel gereksinimli çocukların ürkek ve utangaç olmaları da kaynaştırma eğitim sisteminde güncel olarak tartışılan başka önemli bir konu olduğu, normal gelişim gösteren akranlarıyla aynı okul ve sınıf ortamında birlikte ders almaktan utandığı için bu çocukların çoğu devlet tarafından kaynaştırma eğitim sisteminden özel eğitim kurumlarına gönderdikleri bilinmektedir (Corps, Ceralli,& Boisseau 2012).

Cinsel istismar

Mali Cumhuriyeti'ndeki özel gereksinimli bireylerin özellikle kız çocukların yaşadığı ciddi problemlerden biri ise istismara uğramaları olduğu söylemek mümkündür. Eskiden Mali Cumhuriyeti'nde kızların eğitimi erkeklere oranla çok düşük olduğu, kızlar doğduklarından evlene kadar anneleriyle olup ev işlerini birlikte yaptıkları, bu ev işlerinin yanı sıra anneler tarafından ahlaki konuları ile ilgili kız çocuklarına ders verildikleri bilinmektedir (Edwards & Loucel Urquilla, 2016).

Özel gereksinimli çocukların eğitimi başladığından bu yana okula giden ve eğitilmiş kız çocukların sayısı erkek çocuklara oranla çok daha düşük olduğu bilinmekte, bunun sebebi de özel gereksinimli kız çocukların cinsel istismara erkelere oranla daha çok uğrayabildikleri söylemek mümkündür.

Okula gitmeyen ve sokakta dolaşan zihinsel özel gereksinimli kız çocuklarının hemen hemen hepsinin sık sık sahipsiz hamile kaldığı gözlemlenmiştir. Evde kalan ve okula gitmeyen özel gereksinimli kız çocukların çoğunun da kendi akrabaları tarafından cinsel istismara uğradıkları, üstelik kaynaştırma eğitimi açısından da özel gereksinimli kızların okula gidiş gelişleri esnasında ya da okuldayken normal gelişim gösteren diğer akranları tarafından cinsel istismara uğradıkları sadece öğretmenler ve okul yöneticileri değil devlet adamları tarafından da bilinmektedir.

Marjinalizm

Marjinalizm ve ayrımcılığın, kaynaştırma eğitimi alan özel gereksinimli çocukların belli konularda etkilemekte, özellikle ekonomik seviyesi düşük ailelerden, izole köylerden veya göç ailelerden gelen ve yaş ilerlemiş özel gereksinimli çocukların diğerleri tarafından daha da marjinalize oldukları söylemek mümkündür (Edwards & Loucel Urquilla, 2016).

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Kaynaştırma eğitim uygulamasında yaşanan güçlükler ile ilgili yapılan araştırmalara baktığımızda, Türkiye Cumhuriyeti'nde daha çok öğretmen ve okul yöneticiler tarafından güçlük çekerken Mali Cumhuriyeti'nde ise daha çok özel gereksinimli çocuğun ve ailesi tarafından güçlük çektiği görülmüştür (Doğaroğlu & Dümenci, 2015; Koulibaly, 2005).

İspanya'da Chiner ve Cardona (2013) tarafından yapılan Bir araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin kaynaştırma hakkındaki düşünceleri ve tutumları dolayısıyla kaynaştırma eğitim sistemi ile ilgili bildikleri onların öğretme becerileri etkilemediği belirtmiştir. Oysaki Diler (1998) ve başka çoğu araştırmacılar tarafından Türkiye Cumhuriyeti'ndeki öğretmenler ve okul yöneticilerin kaynaştırma eğitim sistemi hakkında bilgisiz kaldıkları için bu eğitimi uygularken zorluk çektikleri desteklendiği söylemek mümkündür.

Mali Cumhuriyeti'nde ise yaşam koşulu ve tarzı yüzünden özel gereksinimli çocuğun ve ailesi tarafından kaynaştırma eğitim uygulamasında zorluk çektikleri görülmüştür. İç savaş, teröristlere karşı savaş ve bazı etnik grupların takıldığı katı geleneklerinden kaynaklanarak özel gereksinimli çocuğun normal gelişim gösteren akranlarıyla eğitim almalarının zorlaştırılması ya da engellenmesi söylemek mümkündür (Nacia, 2010; Niane, 1959).

Yapılan araştırmalara göre, tüm bu iki ülke için kaynaştırma eğitimi uygulamasında kapsayıcı ve güncel bir eğitim sistemi olmadığı, dolayısıyla ebeveynler, uzmanlar ve öğretmenlerin arasında işbirliği olmadığı, kaynaştırma eğitim sistemini uygulama biçiminin de bir öğretmenden diğerine değiştiği söylemek mümkündür (Engin vd., 2014; Coulibaly, 2013).

Savaş nerede ise engellilik oradadır, iç savaşın olduğu bölgelerde bulunan özel gereksinimli çocukların sayısı, Mali Cumhuriyeti'nin başka hiçbir bölgesinde görülmesi imkânsız olduğu söylemek mümkündür. İç savaş yüzünden bu şehirlerden başka şehirlere yerleşen aileler ise sadece özel gereksinimli çocukların değil, normal gelişim gösteren çocukların bile okula alınmasında zorluk çekmektedir. Bakanlıkların ülkenin nüfusunu dikkate alarak okul açtıklarına göre, bir şehrin okulu kapandığında ve o şehirdeki çocuklar yer değiştirerek başka bir şehre gittiklerinde, oradaki okullara alınmaları gerçekten güç olduğu söylemek mümkündür (Diakité, 2000).

Genel olarak yukarıda bahsettiğimiz problemlere baktığımızda, tüm bu senaryolar ulusal eğitim yasalarına ve politikalarına neden özel gereksinimli çocukların kaynaştırma eğitim sistemine dâhil edilmediğini ya da edilmesinde zorluk çekildiğini açıklamaktadır. Bu sorunları ortadan kaldırmak için ya da en aza indirmek için devletler tarafından özel gereksinimli çocukların haklarını koruyacak yeni

özel yasaların edinilmesi ve bu yasalar hakkında toplumun haberdar olması gerekmektedir. Öğretmenler ve okul yöneticilere kaynaştırma eğitim sistemi ile ilgili uzmanlar tarafından eğitim verilmesi gerekmektedir. Özel gereksinimli çocukların ve ailelerin kaynaştırma eğitim uygulamasından korkmamaları ve utanmamaları için Psikolog, Çocuk Gelişimci ya da bu konuya hâkim olan uzmanlar tarafından ders verilmesi gerekmektedir. Kaynaştırma eğitime başlamadan önce çocukların kaliteli bir tıbbi tedavi görmesi gerekmektedir. Geleneksel Malili toplumlardan engelliliğin devam eden bir trajedi ve anormallik olarak görülmemesi gerekmektedir, dolayısıyla geleneğin katılığından uzak durulması gerekmektedir. Toplumun özel gereksinimli bireylere karşı uygun davranışların sergilemesi ve onları olduğu gibi kabullenmesi gerekmektedir. Ebeveynlerin özel gereksinimli çocuklarının eğitimine kapsayıcı bir şekilde katılması, ebeveyn, öğretmen ve okul yöneticilerin iş birliği yapması gerekmektedir. Kaynaştırma eğitim uygulaması yapılan okulların fiziksel koşullarının düzenlenmesi ve ulaşım sorununun yok edilmesi gerekmektedir. Ne olursa olsun kaynaştırma eğitim uygulamasına mutlaka Çocuk Gelişimcilerin dâhil edilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Bilen, E. (2007). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında karşılaştıkları sorunlarla ilgili görüşleri ve çözüm önerileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.*
- Bülbül, İ. (2006). İkinci Dünya Savaşının Türkiye'de Sosyal Hayata Olumsuz Yansımaları. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, (9), 1-51.
- Charrière, F. (2014). La Charte africaine des droits et du bien-être de l'enfant (*Doctoral dissertation, Institut universitaire Kurt Bösch*).
- Chiner, E. & Cardona, M. C. (2013). Inclusive education in Spain: How do skills, resources and supports affect regular education teachers' perceptions of inclusion?. *International Journal of Inclusive Education*, 17(5), 526-541.
- Corps, H., Ceralli, G., & Boisseau, S. (2012). L'éducation inclusive. *Document cadre, Paris: Handicap International, Direction des Ressources Techniques Pôle Management des connaissances, DC, 8.*
- Coulibaly, D. (2013). *Etude de la prévalence du handicap et prise en charge des personnes handicapées dans la commune VI du district de Bamako.*
- Diakité, D. (2000). La crise scolaire au Mali. *Nordic Journal of African Studies*, 9(3), 6-28.
- Diken, İ. H., Batu, S. (2013). Kaynaştırmaya giriş. İbrahim H. Diken (Ed.), *İlköğretimde Kaynaştırma*, Ankara: Pegem Akademi, 1-25.
- Diler, N. (1998). Kaynaştırma Kavramı, Kaynaştırma Uygulamaları ve Etkili Kaynaştırma İçin Yapılması Gerekenler, 8. *Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Edirne.*
- Doğaroğlu, T., & Dümenci, S. B. (2015). Sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ve erken müdahale hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi.*
- Edwards Jr, B., & Loucel Urquilla, C. E. (2016). The EDUCO Program, Impact Evaluations, and the Political Economy of Global Education Reform. *Education Policy Analysis Archives*, 24(92), n92.
- Engin, A. O., Tösten, R., Kaya, M. D., & Köselioğlu, Y. S. (2014). İlköğretim öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasıyla ilgili tutum ve görüşlerinin değerlendirilmesi (kars ili örneği). *Kafkas Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, (13), 27-44.
- Koulibaly, M. (2004-2005). L'intégration scolaire des Enfants Handicapés dans les Pays en développement: cas du Mali. *These de Maitrise, Université de Bamako Département des sciences Humaines et Sociales, Bamako (Mali).*
- Nacia, B. (2009/2010), L'accès Des Enfants en Situation D'handicap dans les Etablissement Secondaires Publics a Bissau (Guinée- Bissau), *Memoire de Maitrise, Université Cheikh Anta Diop de Dakar, Dakar (Senegal).*
- İra, N., & Ayan, B. E. (2016). Ortaöğretim Okullarındaki Kaynaştırma Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31), 145-160.
- Niane, D. T. (1959). Recherches sur l'empire du Mali au moyen age. *Recherches africaines*, (1), 35-36.

Sart, H., Ala, H., Yazlık, Ö., & Yılmaz, F. (2004, July). Where is Turkey in inclusive education. In *Recommendations for Educationalists. Report presented at the 123th National Educational Sciences Congress, Malatya.*

Yazıcıoğlu, T. (2018). Kaynaştırma Uygulamalarının Tarihsel Süreci ve Türkiye’de Uygulanan Kaynaştırma Modelleri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 8(1), 92-110.